

Εργασία στη Λογοτεχνία.

1. Στοιχεία μαθητή:

- ονοματεπώνυμο: Αγγιστριώτη Παναγιώτα
- τάξη, τμήμα: Α2

2. Ταυτότητα βιβλίου:

- συγγραφέας: Διδώ Σωτηρίου
- τίτλος: Οι νεκροί περιμένουν
- τόπος, χρόνος έκδοσης: 2013
- εκδοτικός οίκος: Κέρδος

3. Ανάλυση έργου:

⊗. Προσδιορισμός :

- θέματος ιστορίας: Ο ξεριζωμός των Μικρασιατών και η εγκατάσταση τους στην Αθήνα.
- Τόπου: Αϊντίνι, Σμύρνη, Μπουτζά, Αθήνα
- χρόνου, διάρκειας: 1918 καλοκαίρι, άνοιξη 1919, 17 Ιουνίου 1919
- κεντρικού ήρωα: Αλίκη

⊗. Εντοπισμός σημείων που περιέχουν:

- περιγραφή της ζωής των Ελλήνων πριν την καταστροφή:

Σελίδα 20: Τα αμάξια μας σταμάτησαν απότομα μπρος σε ένα μεγάλο ξενοδοχείο της παραλίας. Ο πατέρας μου δεν πρόφτασε ν' αναγγείλει στο θυρωρό τ' όνομά του, κι αμέσως ένας λόχος από γκαρσόνια και καμαριέρες παρατάχτηκαν να μας εξυπηρετήσουν. Ο κοντόχοντρος διευθυντής κουνιόταν σαν λαστιχένιος φασουλής, ενώ έλεγε στον πατέρα μου πως μας κράτησε τα καλύτερα δωμάτια, γιατί οι επιθυμίες των φιλοξενουμένων του Ταλάτ-μπέη είναι για την ταπεινότητα του προσταγές.

Η Ριρή διάλεξε το πιο φανταχτερό φουστάνι της και απαιτούσε να βρεθεί σίδερο, κείνη τη στιγμή, για να μην εμφανιστεί τσαλακωμένη. Ο Στέφος έβαλε άσπρα ναυτικά. Η μαμά, όπως πάντα, έλαμπε από ομορφιά και ταχτοποιούσε με σβελτάδα τις τελευταίες λεπτομέρειες της εμφάνισής της, ενώ ο πατέρας, από ώρα είχε βρεθεί τα "χασομέρια των γυναικών" και κατέβηκε πρώτος να χαιρετήσει τον Ταλάτ-μπέη.

Σελίδα 23 Η μητέρα έβαλε όλη την δεξιοτεχνία της να ετοιμάσει το σπίτι για την επίσημη υποδοχή. Κι είχε ένα τέτοιο ταλέντο στις διακοσμήσεις! Ποτέ δεν άφηνε τα έπιπλα στην ίδια θέση. Τα μετακινούσε όλη ώρα. Τους άλλαζε στόφες. Ανανέωνε τις ταπετοαρίες και τις λαδομπογιές. Αναποδογύριζε το σπίτι μέσα σε λίγες ώρες και του έδινε έναν τόνο πάντα νέο και θερμό. Αυτή η αλλαγή ήταν σαν μια ψυχική ανάγκη για τη μητέρα.

Το εόρημά της για το χορό του Ταλάτ ήταν να στολίσει τους τοίχους του μεγάλου χολ με γιρλάντες και κισσούς και γαρούφαλα. Βγήκαν από τα μπασούλα τα πιο βαριά κεντημένα λινά τραπεζομάντιλα. Παρατάχτηκαν τα ασημικά, τα κρύσταλλα και οι πορσελάνες. Οι κουρτίνες και φραμπαλάδες των κρεβατιών περάστηκαν με κόλλα. Στην κουζίνα βράζανε διάνους και χοιρομέρια, κόβανε κεφάλια τυριά και καϊμάκια που έμοιαζαν σαν κέρινες μεγάλες μπάλες. Φτιάχνανε τυρόπιτες, μπουρεκάκια και σουτζουκάκια, σαλάμια, τουρσιά και γλυκά σιροπιαστά που μοσχοβόλαγαν.

Το βράδυ άνοιξε η μητέρα το χορό με καβαλιέρο τον Ταλάτ-μπέη. Φορούσε μαύρο βελούδινο φουστάνι με ουρά, κεντημένο με ασημένιες παγέτες. Τα μαλλιά της τα είχε ψηλά σηκωμένα, μ' ένα κότσο όλο μπουκλές, που τον συγκρατούσαν φανταχτερές σπανιόλικες χτένες – είχε πάντα τόσο φαντασία στα χτενίσματα της η μητέρα μου! Στο λαιμό της έλαμπε το μπριγιαντένιο παντατίφ που της είχε δωρήσει ο πατέρας, όταν του γέννησε το "διάδοχο". Τι ωραίος που ήταν έτσι ο χυτός λαιμός της! Εκεί μ' άρεσε ν' ακουμπώ τα χέρια μου όταν είχα πυρετό για να δροσίζομαι.

Σελίδα 34 Σ' εμάς, όποια ώρα της ημέρας και αν ερχόταν κανείς, έβρισκε πάντα κόσμο και κίνηση και κουζίνα σε δράση. Μοσχοβολούσαν ψητά και τηγανητά και λουκουμάδες και χαλβάδες και κατημέρια δε χρειαζόταν καν να υπάρχει η πρόφαση κάποιας γιορτής. Μπαινόβγαιναν τα παιδιά της γειτονιάς, οι δάσκαλοί μας, οι ράφτρες, οι παραδουλεύτρες, οι γειτόνισσες, φτωχές και πλούσιες, οι χαρτορίχτρες, η διανοούμενη νεολαία του Αϊντινιού.

Κάθε Τετάρτη μαζεύονταν οι συγγένισες κι οι φίλες για να γίνει ο φιδές. Ο φιδές ήταν ένα είδος ψιλό και στρογγυλό κριθαράκι, σαν χοντρές οξείες, που το 'φτιαχναν οι γυναίκες στρίβοντας με δεξιτεχνία το ζυμάρι ανάμεσα στα βουτυρωμένα δάχτυλά τους και τα αράδιαζαν πάνω σε κόσκινα, σε σίτες και σε τραπέζια στρωμένα με ολόασπρα τραπεζομάντιλα.

Σελίδα 37 Τα πρωινά εκείνα του φιδέ παίρνανε πάντα τον τόνο γιορτής. Οι ασημένιοι δίσκοι πηγαينوερχόντανε με καφέδες και γλυκά-νερατζάκι, φιστίκι και μελιτζανάκι παραγεμισμένο με μύγδαλο, μαστίχα και πράσινο καρυδάκι. Το κέφι τότε άναβε και καθώς τα χέρια δούλευαν με σβελτάδα το ζυμάρι, άλεθαν κι οι γλώσσες. Κι η καθεμία έλεγε τις δικές της συνταγές για φαγιά και γλυκά.

Το μεσημέρι, όλος εκείνος ο γυναικόκοσμος έτρωγε στο σπίτι μας και το απόγευμα έρχονταν κι οι άνδρες από τις δουλειές τους και το ρίχνανε στα ουζάκια. Η Ριρή έπαιζε πιάνο και οι νέοι χόρευαν. Αν ο καιρός ήταν καλός πήγαιναν όλοι μαζί στις γύρω εξοχές-πότε στου Τσιακόρογλου, πότε στο Μπουνάρι, πότε στο Κέπεζι και κουβαλούσαν εκεί οι "δούλες" τα λογίων λογίων μπουρεκάκια, τους παστοურμάδες, τις αγκινάρες τουρσί και τις παραγεμισμένες με αντζούγια ελιές.

Σελίδα 41 Τα "ζουρ φιξ" αυτά δεν έμοιαζαν με τις άλλες οικογενειακές συγκεντρώσεις. Έπαιρναν έναν τόνο φιλολογικό. Ερχόταν εκεί όλοι η μορφωμένη νεολαία, ένα σωρό πλουσιόπαιδα που είχαν σπουδάσει στην Ευρώπη.

- αφήγηση γεγονότων σχετικών με τη βία του πολέμου:

Σελίδα 91 Έτρεχα, συνέχισε, έτρεχα δυο νύχτες και δυο μέρες, δίχως αναπαμό. Ήμασταν διακόσιοι νοματαίοι, όταν κινήσαμε και φτάσαμε πενήντα. Ανεβαίναμε βουνά, περνούσαμε φαράγγια, ποτάμια και τουνέλια. Οι τσέτες καταπόδι μας στιγμή δεν είχαμε καιρό ν' ανασάνουμε. Έπεφτ' η μάνα και το παιδί δε στεκόταν να την ανασύρει κι έπεφτε το παιδί κι η μάνα δε στεκόταν να του δώσει τον ύστερο ασπασμό...

Έτσι δας, σε τέτοιο ένα γιουρούσι βρέθηκε κι η δόλια η μάνα μου με το Χαραλαμπάκι στην αγκαλιά. Το κράταγε το μωρό ανάποδα και χαμπάρι δεν το 'χε. Κι ήρθε το βόλι και το τρύπησε το πουλάκι μου και την τρύπησε και τι ίδιανε, κι είδηση δεν το πήρε, μόν' έτρεχε αλαφιασμένη να σώσει μαθές το παιδί. Την αντάμωσα στο Τουρμπαλί με το μωρό νεκρό τόσο δα αντεράκι σαν στριμμένη βρακοζώνα! Μ' έπιασε αγριάδα κι απονιά και ρίχτηκα καταπάνω της. "Μάνα, μούγκρισα, τι μου το 'κανες τ' αγοράκι μου; Δε λογίστηκες, άμοιρη, πως δεν έχω πια άλλα παιδιά, δεν έχω άνδρα!"

Την έσφιγγα να την πνίξω” σαν παραλοϊσμένη. Μα μ’ αγγίζανε τα αίματα απ’ το ξεσκισμένο της στήθος κι ένοιωσα την ανάσα της βαριά και χαλασμένη. Νόμισα πως θα μ’ απόμενε στα χέρια. «Μάνα, μάνα! Μη μου φύγεις κι εσύ! Συχώρα με. μανούλα μου...»

Η Ασημίνα άρχισε πάλι να σιγοκλαίει, μα μέσα από τα αναφιλητά της, συνέχισε:

- Το ίδιο κείνο βράδυ, συχωρέθηκε κι η μάνα μου. Πήγε ν’ ανταμώσει το Χαραλαμπάκι, το Γιαννακό, το Χρίστο και το Γιώργη μου.

Η Ασημίνα έκλεισε τα μάτια της και δεν καταλάβαινες αν μ’ αυτό ήθελε να πάψει να βλέπει τα οράματα ή να τα φέρει κοντύτερά της. Όλοι γύρω της σώπαιναν αγριεμένοι. Μόνο η κόνα Λοξάντρα βρήκε τη δύναμη να συνεχίσει:

Σελίδα 94 Δυστυχώς είναι αλήθεια! μας το είπαν πολλοί, που τις είδαν στον τόπο της σφαγής. Έκοβαν, λέει κομμάτια, κρέας απ’ την Έλλη, το στήθος της, τα μπράτσα της, τα μεριά της, κι η θεία Καλλιόπη έβλεπε όλα αυτά, δεμένη... Κι ύστερα, πριν ξεψυχήσει η Έλλη, έκαναν τα ίδια στη θεία Καλλιόπη! Και τις άφησαν έτσι να γαγγραινιάσουν.

Σελίδα 99 Ο θείος Γιαγκος πήρε την εφημερίδα και συνέχισε: «Η τραγική ιστορία ενός επιζήσαντος. Παρηκολούθησε την φοβερή σφαγήν εις όλας της τας λεπτομερείας. Έθαψε τα οκτώ τέκνα του και την σύζυγόν του και παραφρόνησε»

Σελίδα 179 Η Ίρμα δίστασε στην αρχή, μα ύστερα την έπιασε ένας πανικός και το έβαλε στα πόδια, χωρίς καν να τον χαιρετίσει. Στο δρόμο έπεσε σε τούρκικη περίπολο. Ολόγυρα δεν ήταν ψυχή. Άρχισαν να την ψάχνουν για λεφτά. Της πήραν το χρυσό μενταγιόν της μητέρας της που το φορούσε στο λαιμό. Κι ύστερα ένας έδειξε στου άλλους το στήθος της, που ήταν ξεπεταμένο και κρουστό. Και τότε άρχισε καβγάς ανάμεσό τους, ποιος θα την πρωτοπάρει. Την τράβηξαν σε μια μάντρα. Άρχισαν να κυλιούνται μαζί της χάμω και να την κάνουν να πονάει και να κλαίει και να φωνάζει: «Μη, μη, μη!». Οι άλλοι από πάνω κοίταζαν.. Κι όταν ξάπλωσαν όλοι μαζί της, ο επικεφαλής τσαούσης έδωσε διαταγή να σηκωθούν να φύγουν. Το κορίτσι σαν τρελό φώναζε:

-Τι μου κάνατε! Τι μου κάνατε!

- σχολιασμό των συνθηκών και των αιτίων:

☼. **Μήνυμα:** Το μήνυμα του βιβλίου είναι πως σε μια εμπόλεμη κατάσταση μπορούν να συμβούν απρόβλεπτες εχθροπραξίες, επομένως πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη και το κακό σενάριο.

☼. **Τι με προβλημάτισε στο κείμενο;** Στο κείμενο με προβλημάτισε το γεγονός ότι οι Μικρασιάτες είχαν ελπίδες πως θα νικήσουν και θα απαλλαχτούν από τους Τούρκους μέχρι και την τελευταία στιγμή. Ακόμα και όταν κατέφυγαν στην Αθήνα ως πρόσφυγες για να σωθούν, πίστευαν πως μια μέρα θα επιστρέψουν στα σπίτια τους, πως θα αποκτήσουν ξανά τις ζωές που είχαν και πως θα βρουν τα σπίτια και τις πόλεις τους όπως τις είχαν αφήσει.

⊗. *Τι μου άρεσε ή με συγκίνησε;* Στο κείμενο με συγκίνησε και με στεναχώρησε η βαρβαρότητα που έδειξαν οι Τούρκοι απέναντι στους Μικρασιάτες καθώς τους προκάλεσαν πάρα πολλά ψυχικά και σωματικά τραύματα. Όχι μόνο αφαίρεσαν τις ζωές χιλιάδων ανθρώπων μπροστά στους συγγενείς τους αλλά και διέπραξαν πολλά εγκλήματα πολέμου, τα οποία περιγράφονται με μακάβριο και ρεαλιστικό τρόπο από την συγγραφέα. Ακόμα με συγκίνησε η θέληση των Μικρασιατών για ζωή παρά τις δύσκολες συνθήκες που αντιμετώπισαν, καθώς προσπάθησαν να κάνουν μια καινούργια αρχή από το μηδέν και να φτάσουν έστω και λίγο το επίπεδο ζωής που είχαν στην Μικρά Ασία.